

НАУКА ПРОФЕСОРА ФЕДИНЦЯ до 100-річчя з дня народження

Кожна людина залишає після себе слід на Землі. Ледь помітний або більш виразний - кому як пощастить за життя. Олександр Васильович Фединець, перший професор-хірург Закарпаття, напевно, буде шанований в рідному краї,- та й за його межами, - доки цей край існуватиме.

Олександр Васильович Фединець був тим лікарем, від одного погляду якого одужували хворі. Думається, що цю його силу відчули ще батьки, звичайні селяни з Малого Раковця, коли послали сина в гімназію. Вони ще не знали, на кого він вивчиться, та були впевнені, що він стане Людиною. Вибір фаху Олександрові продиктувала доля: солдатом австро-угорської армії у першій світовій війні він був поранений на італійському фронті у легені, ледь вижив. Промучився на госпітальних ліжках: поруч не було фахівця, який би надав кваліфіковану допомогу. А трохи згодом у молодому віці від запалення легенів померла його мати, у розквіті сил і краси. Змиритися з цим було важко.

Як тільки О.В. Фединець повернувся з війни, поступив на медичний факультет Будапештського Університету; після включення Закарпаття до складу Чехословацької республіки закінчив Карлів університет в Празі. Вчився все життя: будучи асистентом Братіславського Університету, завідувачим хірургічним відділенням Мукачівської лікарні, професором Ужгородського університету. За наукою їздив до університетів Франції, Німеччини, Австрії. Здобував її в Парижі, Берні, Женеві, Цюриху, Києві, Москві, Львові... Завжди пам'ятав і шанував своїх учителів, - не лише за те, що вони передавали йому свій фах та майстерність, а й за те, що вони помічали в його душі покликання до лікарської справи, цінували фахову майстерність. Він завжди тепло відзивався про всесвітньо відомого хірурга Костлівого з Братіслави, С.С. Юдіна, Б.В. Петровського, О.В. Ніколаєва з Москви, М.Л. Коломийченка з Києва. Учився О. Фединець по широкому світу, але постійно працювати і жити міг лише в рідному краї, серед своїх земляків, які потребували його допомоги. Його відданість людям, постійна готовність допомогти, фантастична працьовитість стали тими крилами, які через десятки літ пронесли ім'я Фединця в кожную оселю. Хоч він почав лікарську практику за Чехословаччини, коли вона була платною, люди знали: доктор Фединець бідного прооперує задаром, а, вилікувавши, дасть грошей на дорогу додому. Його звичка присісти на край ліжка до прооперованого, торкнутися його рукою, тихо промовити: "Уся біда втекла," приголубити поглядом, відживляли людей краще за будь-які ліки. Це була, мабуть, найцінніша наука доктора Фединця для нас, його учнів.

В лекціях О. Фединця були енциклопедичні знання, вони передані в його 117 публікаціях, збережені в душах та умілих руках підготовлених ним кандидатів, докторів наук, сотень блискучих хірургів, перелічення імен яких потребувало би окремого списку. Сказати : "Я вчився у Фединця" означало і до сьогодні означає вселити в хворого довіру і повагу до себе. Зали наукових конференцій, засідань обласного наукового товариства, яке він заснував, миттю стихали, коли професор Фединець підіймався на трибуну. Він ретельно готувався до кожного виступу, знаючи, що його слухатимуть. Але маю переконання, що він і без підготовки завжди мав що сказати колегам, людям. Тому доля і влада не обділили його. Можна навести список урядових нагород, почесні членства вітчизняних та міжнародних медичних товариств, але ордени та медалі ніхто не бачив на його грудях, як і дипломів в рамках на стінах його квартири.

Спеціалізацію професора формувало саме життя. На початку його діяльності в краї були одиниці лікарів, а хірургів - іще менше. Щоб не покинути хворого на загибель, О.В. Фединець повинен був володіти універсальними навиками, тому він постійно поповнював свої знання, навчався з книжок, з практики, ніколи не соромився показати, якщо чогось не знав. Він першим в області виконав операції на шлунку, в тому числі - резекції, першим робив холецистектомію. Блискуче виконував операції на сечостатевої системі, гінекологічні, отоларингологічні, навіть стоматологічні операції. Мав і свої спеціальні операції : хірургію шлунку, біліарну та щитовидної залози. Останній, в силу специфіки Закарпаття, Фединець віддав багато енергії та вміння, впроваджуючи в області масову профілактику захворювань щитовидної залози.

В Ужгородському державному університеті пишно розквітнув талант О.В. Фединця. Він отримав можливість робити те, про що давно мріяв. Прекрасний діагност і майстер ювелірної хірургії, він став беззаперечним авторитетом та улюбленцем університету, і тепер ми все гостріше відчуваємо, як не вистачає нам його духовного струменю, його могутнього живильного прикладу, його слова-поради. Але не сумуймо, бо Олександр Васильович Фединець, славний син свого народу, живе в людській пам'яті, в справах своїх учнів. А тому він і сьогодні вчить нас і надихає на працю та служіння людям.

Ковальчук І.О.,

доктор медичних наук, професор,

завідувач кафедри госпітальної хірургії УжДУ